

JULIO DIAMANTE STIHL

Cadis, 1930 – Madrid, 2020

FILMOTECA DE CATALUNYA

Àrea de Documentació – Biblioteca de Cinema

Contingut

1. Descripció de la Col·lecció Julio Diamante	3
2. Inventari	9

1. Descripció de la Col·lecció Julio Diamante

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència:	CAT XXX BCN Filмотeca de Catalunya Julio Diamante LL/169
Nivell de descripció:	Col·lecció
Títol:	Col·lecció Julio Diamante
Data:	Dates de creació: 1975-2021
Volum i suport:	1 capsa. Llibre, papers, fotografies i videocassetes

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: Julio Diamante Stihl

Història del productor:

Julio Diamante Stihl (Cadis, 27 de desembre de 1930 – Madrid, 1 d'agost de 2020) fou un director i guionista de cinema, director d'escena, director de televisió, escriptor, poeta i assagista espanyol, exponent notable del Nuevo Cine Español.

Fill i net d'enginyers de camins, la família es mogué a Madrid poc després del seu naixement a causa del trasllat del seu pare. Durant la Guerra Civil, el seu avi morí encarcerat, mentre que el seu pare aconseguí sortir, però amb la prohibició d'exercir més la seva professió. Fou la seva progenitora l'encarregada d'assegurar-li una educació convenient. Després de la Guerra, comença a desenvolupar tant interès pel cinema com pel jazz, essent membre fundador del Hot Club de Madrid.

Estudiant de Medicina a la Universidad Complutense del 1948 al 1952, Diamante decidí passar els estius a França, essent exposat a l'ambient cinèfil de la regió assistint a la Cinemateca parisenca. La seva carrera al món cultural comença el 1952 amb l'emissió setmanal de *Historia y estética de la música afroamericana*, primer programa radiofònic dedicat al jazz en l'àmbit territorial. L'any següent es matricula en Direcció Cinematogràfica a l'Instituto de Investigaciones y Experiencias Cinematográficas (IIEC).

A més de dirigir el Cine-Club Segundo de Chomón, Diamante fundà el 1954 el Teatro Experimental del IIEC, debutant amb *La Máquina de Sumar* d'Elmer Rice. Més endavant filmà *Antes del desayuno*, curtmetratge presentat a l'Institut d'Alts Estudis Cinematogràfics (IDHEC) de París. El 1955 realitzà *El proceso*, pel·lícula pràctica de l'IIEC i és escollit secretari general del Congreso Universitario de Escritores Jóvenes.

El 1956 fou portat a la presó de Carabanchel rere el seu pas per la Dirección General de Seguridad acusat per les seves activitats subversives dintre del moviment estudiantil, sent militant antifranquista. Com a conseqüència de la seva participació al moviment estudiantil fou expulsat de l'IIEC. Durant aquesta època, coneix a Elena Sáez amb qui es casà el 1957, tenint dues filles.

Els següents anys Diamante continuà cultivant els seus tres camps d'interès: el cinema, el teatre i el jazz. Arribà a elaborar dues sèries per a ràdio, *Los mejores cuentos de la literatura universal* i *El teatro a través de sus mejores obras*. El 1959 dirigeix el curtmetratge *Organillo* i el 1960, finalment acabà els estudis de Direcció a la Escuela Oficial de Cinematografía (EOC), l'anterior IIEC. La pràctica de final de formació, *La lágrima del diablo* fou escollida per als festivals de Sant Sebastià, Bilbao, Valladolid, Mar del Plata, Nova York, entre altres.

Diamante també intentà accedir a la Escuela Oficial de Periodismo, però malgrat entrar no va poder compaginar la seva trajectòria amb els nous estudis. Continuà dirigint teatre, fou membre fundador de la revista "Nuestro Cine" i filmà *Velázquez y lo velazqueño*, migmetratge guardonat al Festival de Berlín i al Festival de los Nuevos Valores Cinematográficos. El 1962 debutà al camp del llargmetratge amb *Los que no fuimos a la guerra*, que per la censura fou retitulat *Cuando estalló la paz*. Seleccionat a la Mostra de Venècia i premiada al Festival de los Nuevos Valores, no fou estrenada fins al 1965 havent estat víctima de les tisores de la censura.

El seu segon llargmetratge escrit amb la seva dona, *Tiempo de amor* fou estrenat el 1964 i va rebre quatre premis a Valladolid, sent també seleccionat a Locarno i Prades, a més que fou premiat per part de la Crítica de Barcelona i de la Revista Internacional del Cine. El reconeixement vingué acompanyat del seu nomenament com a professor a la seva alma mater, l'EOC. Al 1965 continua la seva tasca de director amb *El arte de vivir*, representant d'Espanya al Festival de Berlín.

Considerat una eminència dintre de les seves branques d'especialització, Diamante començà a exercir de jurat a festivals com la X Semana del Cine de Valladolid, del Premi Valle-Inclán de teatre, del Gran Premi de Bèrgamo, entre altres, alhora que col·laborà amb la televisió nacional i en l'escriptura de llibres. Malgrat la seva rellevància, la seva postura antidictatorial el portà a veure com la seva tasca era mutilada: tant *Tiempo de Charleston* (1969) com *Helena y Fernanda* ("Neurosis") (1971), coproduccions amb Itàlia i França respectivament foren censurades, arribant a canviar el nom de la primera com a *Tiempos de Chicago*.

Una de les seves fites més rellevants fou haver obtingut el càrrec de director de la Semana Internacional de Cine de Autor, també anomenada Semanautor, a Benalmádena, posició que desenvolupà al llarg de divuit anys. Anomenat igualment vocal de la Agrupación Nacional de Guionistas Españoles, el cineasta

gadità continuà amb la seva tasca de professor, alhora que els seus guions foren filmats per a programació de TVE. Per una altra banda, rep l'encàrrec de l'Institut de Cultura Hispànica de l'assaig "La expresión cinematográfica" al curs de Información y Documentación para periodistas iberoamericanos, labor que fou repetida al llarg de molts anys.

El 1974 Diamante filmà per a cinema *Sex o no sex*, alhora que per a televisió realitzà *Martín Fierro*. Poc després, Diamante abandona la seva labor de professor amb el tancament de la Escuela Oficial de Cinematografía. A això es suma el seu acomiadament momentani en el camp de la direcció que vingué només dos anys després amb *La Carmen*, de producció tortuosa. Continuà doncs enfocant la seva atenció en la Semana Internacional de Cine de Autor, sent objecte el festival d'un homenatge (Homenaje a la Semana Internacional de Cine de Autor) per part de la Filmoteca Nacional de España on el mateix Diamante s'encarregà de la introducció d'un llibre elaborat per a l'ocasió.

Diamante obrí la dècada dels vuitanta formant part de la Comisión de defensa de la libertad de expresión, col·laborant en la redacció del manifest i redactant la carta al Ministre de Cultura. A més, esdevingué membre del Jurat Internacional del Festival de Sant Sebastià. Així doncs, Diamante continuà al llarg d'aquests anys fent de jurat a diferents festivals, col·laborant en diverses ponències i mantenint la seva posició com a director de la Semanautor.

L'any 1990, la seva trajectòria el portà a ser nomenat assessor del Ministeri de Cultura en representació de la Asamblea de Directores Cinematográficos Españoles. Malauradament i al mateix temps, els problemes econòmics i administratius que afectaren la Semana Internacional de Cine de Autor comportaren la fi de la seva celebració. Aquesta mala notícia fou acompanyada de la mort d'Elena Sáez el 1994, dedicant la Filmoteca Espanyola un cicle sobre la seva companya artística i de vida

Després d'anys d'inactivitat com a cineasta, Diamante aprofità el guardó Premio Val del Omar concedit per la Junta de Andalucía per la seva trajectòria com a cineasta l'any 2003 per finançar *La memoria rebelde*; últim llargmetratge i últim documental després d'haver cultivat el camp als inicis de la seva carrera, es tracta d'una reconstrucció de l'Espanya de la Segona República fins a la Transició amb nombrosos testimonis que visqueren aquests intensos anys. La peça es va estrenar l'any 2012.

Artista polifacètic, Diamante compaginà la seva labor en l'escriptura de guions i direcció fílmica, publicant poesia i assajos i col·laborant en infinitat d'ocasions amb publicacions com "Nuestro cine", "Primer Acto", "Índice", "Film Ideal" no només parlant sobre cinema, sinó també a propòsit del teatre i la música, aficions que no deixà de banda fins assolida la seva vellesa.

Morí a Madrid l'1 d'agost de 2020. Tenia vuitanta-nou anys.

Història arxivística:

La col·lecció correspon a un conjunt de documents recollits per Julio Diamante i un llibre sobre ell mateix escrit per la donant, Sagrario Muñoz, segona muller de l'artista.

Dades sobre l'ingrés:

La documentació, els cassets i el llibre arriben a la Filmoteca de Catalunya el gener de 2022, enviats per correu postal a Esteve Rimbau (director de la institució) per part de Sagrario Muñoz.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut:

La col·lecció està constituïda per 16 videocassets d'entrevistes a diverses personalitats públiques per al documental *La memoria rebelde*, documents i fotografies reunits per Julio Diamante, una carta redacta per Sagrario Muñoz, viuda de Diamante, on explica el motiu de la donació i dona una perspectiva resumida del que ofereix, i un llibre a propòsit del seu marit publicat per ella mateixa. A nivell temàtic, aquesta col·lecció ofereix documentació sobre cinema, més concretament sobre cinema espanyol independent. Pel que fa al marge cronològic, la documentació se situa entre mitjans i finals dels 70 i l'any 2021.

Així doncs, aquesta col·lecció consta en termes generals de contingut en vídeo, paper, comptant el ja esmentat llibre, i fotografies. Per tant, es tracta d'una petita recopilació de documents relacionats amb la involucració del cineasta com a director a la Semana Internacional de Cine de Autor de Benalmádena, referents a participants d'origen català.

Dins de la col·lecció s'inclouen correspondències, documentació relacionada amb el cineasta Carlos Balagué com una fitxa tècnica, el perfil, la filmografia i fotografies de rodatge; un guió, un manifest, un programa, un recull d'articles entre altres materials relacionats amb institucions com Central del Corto i Cooperativa de Cine Alternativo, que configuren un retrat de la situació del cinema independent i d'autor a la Catalunya de la transició.

Destaquen els 16 videocassets de les entrevistes a diverses personalitats que parlen sobre la República, el Franquisme i la Transició.

Informació sobre avaluació i tria:

No s'ha realitzat cap actuació d'avaluació i tria.

Incrementos:

Segons la carta de la donant si es localitza cap altre document d'interès per a la Filmoteca de Catalunya, serà enviat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés:

Documentació de lliure accés amb finalitat d'investigació. Per consultar la documentació, serà necessari visitar la biblioteca amb petició prèvia dels documents i cita concertada.

Condicions de reproducció:

La reproducció de documents s'ha de dur a terme d'acord amb les normes de la Biblioteca del Cinema.

Llengües i escriptures dels documents:

Predomina el castellà i conté alguns documents en català i gallec.

Característiques físiques i requeriments tècnics:

En general, presenta un bon estat de conservació.

Instruments de descripció:

S'han confeccionat dos instruments de descripció: la fitxa NODAC del fons i un inventari d'unitats documentals simples.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Documentació relacionada:

La col·lecció conservada a la FilmoTeca de Catalunya està relacionada amb el Fons personal Julio Diamante, present a la Universidad de Málaga des de juliol de 2019, més concretament al campus del Ejido juntament amb el llegat d'Alfonso Canales. El fons, incloent-hi tant biblioteca com arxiu documental, fou legat per cessió pel mateix productor, Julio Diamante, en un acte en què participaren també el rector del centre, José Ángel Narváez y el president de la Academia de San Telmo, José Manuel Cabra de Luna.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data(es): Daniel Jovellar Fernández i Jessica García
Juliol de 2022

Fonts:

- La pròpia unitat de descripció.
- El cineasta Julio Diamante dona a la UMA su biblioteca y archivo documental. Universidad de Málaga [en línia]. [Consulta: 19 d'abril de 2022]. Disponible a: <<https://www.uma.es/sala-de-prensa/noticias/el-cineasta-julio-diamante-dona-la-uma-su-biblioteca-y-su-archivo-documental/>>

- Bujalance, Pablo. La Universidad de Málaga custodiará el legado del cineasta Julio Diamante. A: *Málaga Hoy* [en línia]. Málaga : Grupo Joly, 25 de juny de 2019. [Consulta: 21 d'abril de 2022]. Disponible a: <https://www.malahoy.es/ocio/Universidad-Malaga-custodiara-legado-Julio-Diamante_0_1367263612.html>
- Universidad de Cadiz. *Julio Diamante, los trabajos y los días : pasión y vida de un hombre de cine*. Cádiz: Servicio de Publicaciones Universidad de Cádiz, 1996.
- Larrauri Gárate, Iñigo. *Julio Diamante : compromiso ético y estético de un cineasta*. Santander: Asociación Shangrila Textos Aparte, 2018.
- Muñoz, Sagrario. *Julio Diamante : la verdad desvelada*. Madrid: Calamar Ediciones, 2021.
- Viquipèdia. *Julio Diamante Stihl* [en línia]. [Consulta: 20 d'abril de 2022]. Disponible a: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Julio_Diamante_Stihl>.

Regles o convencions:

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.

2. Inventari

Contingut	Data	Topogràfic
Guió d'una breu pel·lícula independent dirigida per Joan Marallach i Lluís Garay a propòsit del moviment obrer i la migració des de la Segona República fins el Franquisme	[1974-1975]	LL169_01_01
Fotocòpies de retalls de diverses publicacions corresponents a diferents regions d'Espanya sobre cinema alternatiu, fent mencions directes a "Central del Corto"	oct-1975 - 13/01/1978	LL169_01_02
Text elaborat per "Colectivo de Cine" on són justificats els motius per al desenvolupament d'un cinema contrari a uns principis basats en l'evasió, allunyat de tot caràcter burgès. El document inclou els postulats del que hauria de ser "Cine Alternativo" definits a la I Muestra de cine Independiente de 1975 a Almeria, alhora que es mencionen altres manifestos i festivals relatius a la matèria.	[1977]	LL169_01_03
Programa del cicle que abasta del 2 de juny al 4 de juny, indicant els films, una breu sinopsi i els horaris, així com una nota on s'avisava de la fi de les darreres sessions i un les quotes d'entrada	[s.d.]	LL169_01_04
Text elaborat per la institució "Central del Curt" on es planteja una nova classificació ideològica davant la considerable varietat en el material fílmic que es distribueix, definint segons el seu enteniment que impliquen els conceptes de "Cinema alternatiu", "Cinema testimonial", "Cinema de partit", "Cinema militant" i "Altres Cinema". Alhora, exigeix la importància de definir els pressuposts distribuïdors de l'organització, segons una actuació pública per part dels integrants considerada com a unitària	10/06/1978	LL169_01_05
Correspondència on J.M. Martí Pom presenta l'agrupació "Central del corto", descrivint breument les seves activitats i nomenant el seu col·lectiu de gestió així com els cineastes que tenen films a la institució. Enuncia també el catàleg de films adjunt a la carta i demana al receptor l'ampliació dels formats d'exhibició per tal de programar pel·lícules de potencial interès per al festival	[s.d.]	LL169_01_06

Contingut	Data	Topogràfic
Llistat de 9 títols (un llargmetratge, dos migmetratges, dos curts i tres noticiaris) realitzats per l'organització "Cooperativa de Cine Alternativo" on s'indica l'any, la durada, la sinopsi i en alguns casos, els premis i la revista (indicant número i pàgina) on poder localitzar informació a propòsit d'aquests	[s.d.]	LL169_01_07
Correspondència escrita per Carlos Balagué que acompanya altres documents sobre la seva pel·lícula "Denver" com a possible participant del festival Semanautor de Benalmádena, que aleshores dirigia Julio Diamante (amb qui ja havia parlat per telèfon anteriorment). A més de posar al dia de l'estat del film, aprofita per mencionar que el títol ha estat realitzat fora dels circuits principals davant les barreres imposades a Espanya i defensa el festival com el lloc adequat on fer la seva presentació. Afirmant que les dades facilitades són incompletes, Balagué tanca l'escrit donant contacte telefònic i la seva adreça	25/09/1979	LL169_01_08
Breu apunt biogràfic del cineasta Carlos Balagué acompanyat per la seva aleshores concisa filmografia	[1979]	LL169_01_08
Fitxa tècnica del film Denver, amb una part dedicada als actors i una sinopsi desenvolupada a propòsit de la cinta	[1979]	LL169_01_08
Fotografies d'escenes corresponents al film "Denver"	[1979]	LL169_01_08
Carta redactada per Sagrario Muñoz, vídua i segona muller de Diamante on es presenta a Esteve Riambau i dona el motiu de la donació, mencionant el llibre adjunt que no havia enviat fins aleshores. També enuncia la inclusió de documents referents a Catalunya que va decidir trametre abans a la institució catalana que no pas a la Filmoteca Española. S'acomiada avisant que si troba més documentació, l'enviarà aviat	10/01/2022	LL169_01_09
Carta redactada per Sagrario Muñoz enviada a la Filmoteca de Catalunya sobre el motiu de donar les cines de gravació del documental "La memoria rebelde" i explica que va donar material a Juan Manuel Hernández León i Benito Zambrano	[s.d.]	LL169_01_09

Contingut	Data	Topogràfic
Entrevista a Pilar Bardem per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	20/07/2011	LL169_01_ Cinta_01
Entrevista a Pilar Bardem per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	20/07/2011	LL169_01_ Cinta_02
Entrevista a Carlos Jiménez Villarejo per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	06/06/2006	LL169_01_ Cinta_03
Entrevista a Rosa Regas per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	16/01/2006	LL169_01_ Cinta_04
Entrevista a Rosa Regas per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	16/01/2006	LL169_01_ Cinta_05
Entrevista a Miguel Nuñez per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	13/07/2005	LL169_01_ Cinta_06
Entrevista a Miguel Nuñez per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	13/07/2005	LL169_01_ Cinta_07
Entrevista a Javier Pradera per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	17/06/2005	LL169_01_ Cinta_08
Entrevista a José Antonio Martín Pallín per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	18/05/2006	LL169_01_ Cinta_09
Entrevista a Luis Otero per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	15/07/2005	LL169_01_ Cinta_10
Entrevista a Luis Otero per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	15/07/2005	LL169_01_ Cinta_11
Entrevista a Monsenyor Iniesta i Ana María Matute per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	22/07/2005	LL169_01_ Cinta_12
Entrevista a Monsenyor Iniesta per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	20/07/2005	LL169_01_ Cinta_13
Entrevista a Nicolás Redondo per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	25/10/2005	LL169_01_ Cinta_14
Entrevista a Josefina Aldecoa per al documental "La memoria rebelde" de Julio Diamante	08/11/2005	LL169_01_ Cinta_15
Entrevista a Julio Diamante per al documental "La memoria rebelde"	[s.d.]	LL169_01_ Cinta_16
Una còpia del llibre dedicat a la figura de Julio Diamante publicat per la seva vídua Sagrario Muñoz (ubicat a la col·lecció de la Biblioteca del Cinema)	oct-21	81.25(Diamante)Muñ